

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (ตัวแปรตาม) ของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมีความแตกต่างกันเล็กน้อยและสามารถสรุปได้ดังนี้

ในกลุ่มวัยรุ่นชาย ตัวแปรสำคัญที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่น มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ได้แก่ การพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัย (TALK) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัย (SSE) การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการใช้ถุงยางอนามัย (AL) ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัย (BEL) เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย (ATT) การควบคุมดูแลของพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่น (PM) การรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อน (FR) โดยตัวแปรทั้ง 7 ตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชายได้ร้อยละ 39.1 ดังสมการการพยากรณ์ดังนี้

$$\hat{CU} = -20.339 + 17.244 \text{ TALK}^{***} - 12.212 \text{ AL}^{**} + 1.516 \text{ SSE}^{**} + .280 \text{ BEL}^* + .234 \text{ ATT}^{***} + .229 \text{ PM}^* + .218 \text{ FR}^{**}$$

หมายเหตุ * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

สำหรับในกลุ่มวัยรุ่นหญิง ตัวแปรสำคัญที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรม การใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่น มีทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ การพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัย (TALK) การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัย (SSE) ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัย (BEL) เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย (ATT) การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่น ตามการรับรู้ของวัยรุ่น (PC) และการควบคุมดูแลของพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่น (PM) โดยตัวแปร ทั้ง 6 ตัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 และสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นหญิงได้ร้อยละ 35.2 คังสมการพยากรณ์ดังนี้

$$\hat{CU} = -18.480 + 12.817 \text{ TALK}^{***} + 1.027 \text{ SSE}^* + .211 \text{ BEL}^{**} + .208 \text{ ATT}^{**} + .143 \text{ PC}^* + .129 \text{ PM}^*$$

หมายเหตุ * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาค่า Beta (β) (ตาราง 21) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Standardized Coefficient) ที่ไม่มีหน่วยจึงสามารถใช้เปรียบเทียบอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามได้ โดยถ้าตัวแปรต้นตัวใดมีค่า Beta (β) มากจะแสดงว่าตัวแปรต้นตัวนั้นมีความสัมพันธ์และมีอำนาจในการพยากรณ์ตัวแปรตามมากกว่าตัวแปรต้นที่มีค่า Beta (β) น้อย (ไม่ได้คำนึงถึงเครื่องหมายบวกหรือลบ) ทั้งนี้การพิจารณาเครื่องหมายบวกหรือลบจะพิจารณาในลักษณะที่ว่าตัวแปรต้นตัวนั้นมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันหรือตรงกันข้ามกับตัวแปรตาม (กัลยา วาณิชขันธ์ญา, 2547) ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้สามารถแสดงลำดับอิทธิพลของตัวแปรต้นแต่ละตัวตามโมเดลการวิจัยที่มีอำนาจในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 21

ลำดับอิทธิพลของตัวแปรต้นแต่ละตัวตามโมเดลในการวิจัยในครั้งนี้ที่มีอำนาจในการพยากรณ์ พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง

ตัวแปร	อันดับอิทธิพลของตัวแปรต้นแต่ละตัวที่มีอำนาจในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (β)	
	กลุ่มวัยรุ่นชาย	กลุ่มวัยรุ่นหญิง
1. การพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัย	1 (.332)	1 (316)
2. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัย	2 (.248)	2 (.275)
3. การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์	3 (-.216)	ไม่มีอำนาจพยากรณ์
4. ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัย	4 (.124)	3 (.125)
5. เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย	5 (.113)	4 (.112)
6. การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นตามการรับรู้ของวัยรุ่น	ไม่มีอำนาจพยากรณ์	5 (.099)
7. การควบคุมดูแลของพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่น	6 (.110)	6 (.089)
8. การรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อน	7 (.097)	ไม่มีอำนาจพยากรณ์

ดังนั้นการอภิปรายผลการวิจัยในบทนี้จะอภิปรายเป็นรายตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงดังต่อไปนี้

1. การพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัย
2. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัย
3. การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์
4. ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัย
5. เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย
6. การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นตามการรับรู้ของวัยรุ่น
7. การควบคุมดูแลของพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่น
8. การรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อน

นอกจากนี้ได้อภิปรายถึงตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงซึ่งมีอยู่ 2 ตัวแปรคือ

1. การเห็นคุณค่าในตนเอง
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์

1. การพูดคุยกับผู้อื่นในการใช้ถุงยางอนามัย

การพูดคุยกับผู้อื่นในการใช้ถุงยางอนามัยเป็นตัวแปรอันดับแรก (ตาราง 21) ที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง และมีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงในระดับ .332 และ .359 ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรต้นตัวอื่นให้คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ขนาดอิทธิพลของตัวแปรการพูดคุยกับผู้อื่นในการใช้ถุงยางอนามัยที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มมีระดับใกล้เคียงกันและมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (เครื่องหมายเป็นบวก) จึงอาจกล่าวได้ว่า หากกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมี “การพูดคุยกับผู้อื่นในการใช้ถุงยางอนามัย” มากขึ้น กลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงก็มีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้นด้วย ในทางตรงกันข้ามหากกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมีการพูดคุยกับผู้อื่นในเรื่องดังกล่าวน้อย กลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงก็มีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยน้อยลงด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shrier, Goodman, & Emans (1999) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับการคิด โรคทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิง ผลการวิจัยได้เปรียบเทียบระหว่างวัยรุ่นหญิงที่มีการใช้ถุงยางอนามัยน้อยครั้งกับวัยรุ่นที่ใช้ถุงยางอนามัยมากหรือทุกครั้ง และพบว่าวัยรุ่นที่ใช้ถุงยางอนามัยมากหรือทุกครั้งมักจะมีการพูดคุยกับผู้อื่นในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย และงานวิจัยของ Daniel, Whitaker, Kim, Miller, David, May, & Levin (1999) ได้รายงานผลการวิจัยในทิศทางเดียวกัน โดยนักวิจัยกลุ่มนี้ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการพูดคุยกับผู้อื่นในการใช้ถุงยางอนามัยกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของกลุ่มวัยรุ่น แต่ศึกษาโดยรวมทั้งในวัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชาย ผลการวิจัยพบว่า การพูดคุยกับผู้อื่นในการใช้ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวได้ นอกจากนี้การพูดคุยกับผู้อื่นในการใช้ถุงยางอนามัยยังเป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาพของกลุ่มวัยรุ่น โดยการพูดคุยกับผู้อื่นในการใช้ถุงยางอนามัยนั้นสามารถช่วยให้วัยรุ่นทราบถึงพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยที่ผ่านมาจากผู้อื่น และทราบถึงระดับความเสี่ยงต่อการคิดโรคทางเพศสัมพันธ์ ข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยจะช่วยให้มีการโน้มน้าว ไปสู่การใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นได้ หากมีเพศสัมพันธ์โดยปราศจากการพูดคุยกับผู้อื่นถึงเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยจะทำให้วัยรุ่นไม่ทราบถึงพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยที่ผ่านมาจากผู้อื่น และระดับความเสี่ยง แต่จะหันไปใช้การสังเกตลักษณะบุคลิกภาพ ลักษณะการแต่งตัวภายนอก หรือกลุ่มเพื่อน ๆ ของผู้อื่นในการคาดคะเนระดับความเสี่ยงแทน ซึ่งการคาดคะเนจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้วัยรุ่นมักจะเสี่ยงไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ (Daniel, et.al., 1999)

ในประเทศไทยการศึกษาวิจัยตัวแปรดังกล่าวมีค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ค้นพบ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยครั้งนี้ เห็นได้จากงานวิจัยของอุมาภรณ์ กัทรวาณิช (2538) ที่ทำการศึกษาในวัยรุ่นอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีการพูดคุยในเรื่องเพศน้อย และมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยน้อยมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์สูงกว่า วัยรุ่นที่มีการพูดคุยในเรื่องเพศและมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยมาก นอกจากนี้อุมาภรณ์ กัทรวาณิช (2538) ยังพบว่า วัยรุ่นชายมีแนวโน้มที่จะพูดคุยในเรื่องเพศกับคู่นอนน้อยกว่าวัยรุ่นหญิง แต่การวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนร้อยละของการพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัย เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงพบว่า วัยรุ่นชายมีการพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ ถุงยางอนามัยในปริมาณใกล้เคียงกับวัยรุ่นหญิง (วัยรุ่นชายร้อยละ 53.8 วัยรุ่นหญิงร้อยละ 51.1) (ตาราง 12) ความขัดแย้งของผลการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ทำการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุต่างกันและ เวลาในการวิจัยที่ต่างกันถึง 12 ปี เพราะเนื่องจากช่วงเวลาแต่ก่อนวัยรุ่นหญิงมักคิดว่าตนมีโอกาสเสี่ยง ต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์น้อยกว่าวัยรุ่นชาย คิดว่าตนมีปัจจัยเสี่ยงน้อยกว่าวัยรุ่นชายหรือ เป็นเรื่องของจารีตประเพณีที่กำหนดให้วัยรุ่นหญิงไม่ควรจะแสดงออกในเรื่องเพศและมองว่าเป็นเรื่อง ไม่สมควรหากฝ่ายหญิงจะเป็นคนพูดถึงเรื่องดังกล่าวก่อน (วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล, 2538) จึงทำให้ วัยรุ่นหญิงมีการพูดคุยถึงเรื่องเพศน้อยกว่าวัยรุ่นชาย แต่ในปัจจุบันวัยรุ่นหญิงอาจจะมีการแสดงออก ในเรื่องเพศมากขึ้น มีการพูดคุยถึงเรื่องเพศมากขึ้น ถ้าปฏิเสธเมื่อผู้ชายไม่ใช้ถุงยางอนามัย จึงทำให้ ปริมาณการพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมีปริมาณที่ใกล้เคียงกัน

ทั้งนี้ยังได้มีการศึกษาวิจัยในลักษณะโมเดลเชิงโครงสร้างเพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัยกับการสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่และวัยรุ่น (Daniel, et.al, 1999) โดยผลการวิจัยพบว่า การพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัยเป็นตัวกลางความสัมพันธ์ ระหว่างการสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่และวัยรุ่น กับการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่น นอกจากนี้ การพูดคุยกับคู่นอนในการใช้ถุงยางอนามัยยังมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมี เพศสัมพันธ์ในครั้งล่าสุด และรวมไปถึงการใช้ถุงยางอนามัยในแต่ละครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ว่า หากจะทำการศึกษาวิจัยในตัวแปรนี้ต่อไปควรมี การศึกษาถึงความสัมพันธ์ในรูปแบบของโมเดลเชิงโครงสร้างซึ่งสามารถทำให้เห็นภาพรวมใน การอธิบายพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นมากขึ้น

2. การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัย

การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัยเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเป็นอันดับที่ 2 ในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง (ตาราง 21) และมีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงในระดับ .248 และ .275 ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรต้นตัวอื่นให้คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ขนาดอิทธิพลของตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัยที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มมีระดับใกล้เคียงกัน และมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (เครื่องหมายเป็นบวก) จึงอาจกล่าวได้ว่า หากกลุ่มวัยรุ่นมี “การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัย” เพิ่มมากขึ้น กลุ่มวัยรุ่นก็มีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มมากขึ้นด้วย ในทางตรงกันข้ามหากกลุ่มวัยรุ่นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัยลดลง กลุ่มวัยรุ่นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยน้อยลง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Basen & Parcel (1992) ซึ่งศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาในเขต Texas ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความถี่ในการใช้ถุงยางอนามัย และยังมีความสัมพันธ์ในการอธิบายความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยด้วย นอกจากนี้งานวิจัยของ Holschneider & Alexander (2003) พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์กับความสม่ำเสมอในการใช้ถุงยางอนามัย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Dilorio, Dudley, Soet, Mbwara, & Sharpe (2001) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่ออธิบายบทบาทของการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังต่อสิ่งที่ได้รับ (Outcome expectancies) ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีความมั่นใจในการใช้ถุงยางอนามัย มีทักษะในการสื่อสารต่อรองกับคู่นอนของตนเพื่อที่จะใช้ถุงยางอนามัย และรู้สึกชื่นชอบต่อผลที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้ถุงยางอนามัยมีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์

เนื่องจากงานวิจัยในประเทศไทยยังไม่ได้มีการศึกษาวิจัยวิจัยตัวแปรดังกล่าวนี้ ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ถึงพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยทั้งในวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงได้ ดังนั้นหากจะเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้น ควรจะมีการเสริมสร้างให้กลุ่มวัยรุ่นมีความรู้ในเรื่องการติดเชื้อ HIV และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การป้องกัน การรับรู้ถึงข้อดีข้อเสียหากใช้และไม่ใช้ถุงยางอนามัย ตลอดจนควรจัดโปรแกรม

เสริมสร้างทักษะการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ถ้าหากคู่นอนของคุณไม่ต้องการใช้ถุงยางอนามัย รวมไปถึงการสร้างความมั่นใจในการใช้ถุงยางอนามัยให้กับวัยรุ่น โดยมีการสอนว่าการใช้ถุงยางอนามัยไม่ใช่เรื่องแปลกถึงเหล่านี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า สามารถช่วยให้วัยรุ่นมีความมั่นใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้นซึ่งส่งผลให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV น้อยลงได้

3. การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์

จากผลการวิเคราะห์พบว่า การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเป็นอันดับที่ 3 (ตาราง 21) โดยมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยได้เฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นชายเท่านั้น ซึ่งมีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชายในระดับ -.216 เมื่อควบคุมตัวแปรต้นตัวอื่นให้คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์มีทิศทางตรงกันข้ามกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (เครื่องหมายเป็นลบ) จึงอาจกล่าวได้ว่า หากกลุ่มวัยรุ่นชายมี “การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์” น้อยลง แนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นชายจะใช้ถุงยางอนามัยก็จะเพิ่มมากขึ้น ในทางกลับกันหากกลุ่มวัยรุ่นชายมีการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้นแนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นชายจะใช้ถุงยางอนามัยก็จะลดน้อยลง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Williams (1992) ที่ศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นชายและหญิงพบว่า ร้อยละ 53 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความคิดเห็นว่าการดื่มแอลกอฮอล์มีผลต่อการตัดสินใจของคนในการไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Richter, Valois, Mckeown, & Vincent (1993) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัยและจำนวนคู่นอนของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัยและจำนวนคู่นอนของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมีความแตกต่างกันกล่าวคือ การดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับความสม่ำเสมอในการใช้ถุงยางอนามัยและการมีจำนวนคู่นอนในวัยรุ่นชาย โดยวัยรุ่นชายที่มีการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์มากจะมีการใช้ถุงยางอนามัยไม่สม่ำเสมอในทุกครั้งที่มีการมีเพศสัมพันธ์ และมีจำนวนคู่นอนหลายคนแต่ไม่พบความสัมพันธ์ลักษณะนี้ในวัยรุ่นหญิง นอกจากนี้งานวิจัยของ Tapert, Aarons, Sedlar, & Brown (2001) ยังได้ศึกษาวิจัยเพิ่มเติมจากการดื่มแอลกอฮอล์โดยศึกษาวิจัยถึงการใชยาเสพติดที่มีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือ วัยรุ่นชายตอนปลายและ

วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า การค้ำแอลกอฮอล์และการใช้ยาเสพติดมีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงทั้งนี้งานวิจัยของ Gullett & Lyons (2006) ยังได้ทำการศึกษาพบอีกว่า นักเรียนชายที่มีการบริโภคแอลกอฮอล์มากและมีปัญหาทางสังคมมากมีความสัมพันธ์กับการค้ำแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนหญิง ส่งผลให้นักเรียนชายมีคู่นอนมากกว่าและมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV มากขึ้น

ส่วนในประเทศไทยได้มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ เห็นได้จากงานวิจัยของอังสนา บุญธรรม (2535) และนวลตา อากาศพะทะกุล (2549) ที่ทำการวิจัยได้ผลตรงกันว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ระดับการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพศชายได้ดีที่สุดคือ “การค้ำแอลกอฮอล์”

อย่างไรก็ตามได้มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาพบว่า การค้ำแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์มีผลต่อการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นหญิงด้วย เห็นได้จากผลงานวิจัยของ Shafer & Boyer (1991) พบว่า ตัวแปรที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์การมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงในกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นทั้งชายและหญิงคือ การค้ำแอลกอฮอล์และการใช้ยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Takakura, Wake, & Kobayashi (2007) โดยพบว่า วัยรุ่นทั้งชายและหญิงที่ละเลยการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับการค้ำแอลกอฮอล์และการใช้ยาเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ และงานวิจัยของ Park, Wight, Henderson, & Hart (2007) ซึ่งได้ทำการศึกษากับวัยรุ่นสก็อตแลนด์ ผลการวิจัยยังพบอีกว่าการค้ำแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นทั้งชายและหญิงเป็นปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นทั้งชายและหญิงไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุใดการค้ำแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์จึงไม่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นหญิงได้

ในขั้นนี้จึงมีข้อควรอภิปรายในส่วนของวัยรุ่นหญิง กล่าวคือ เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของจำนวนร้อยละของการค้ำแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์เปรียบเทียบระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง (วัยรุ่นชายร้อยละ 49.1 วัยรุ่นหญิงร้อยละ 22.1) (ตาราง 12) แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นชายมีปริมาณของการค้ำแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์สูงกว่าวัยรุ่นหญิงประมาณ 2 เท่า ซึ่งการที่วัยรุ่นหญิงมีปริมาณการค้ำแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์น้อยกว่าวัยรุ่นชายจึงเป็นไปได้ว่าวัยรุ่นหญิงจะมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นชาย ทั้งนี้ได้มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาพบว่า หากจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงควรได้มีการศึกษาวิจัยตัวแปรด้านการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนเพศชายควบคู่กับการพิจารณาตัวแปรด้านการค้ำแอลกอฮอล์ด้วย (Vermund, Hein, Gayle, Cary, Thomas, & Drucker, 1989) นั่นหมายถึงว่า การค้ำแอลกอฮอล์ของคู่นอนเพศชายเป็นตัวแปรที่มี

ความสำคัญอย่างมากในพยากรณ์การใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นหญิง (Woodrome, Zimet, Orr, & Fortenberry, 2006)

จากผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์การใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นชาย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าตัวแปรด้านนี้จะไม่มีความสัมพันธ์ในวัยรุ่นหญิง หากแต่ว่าการพยากรณ์ถึงการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นหญิงจะขึ้นอยู่กับ การดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มคนมากกว่า ซึ่งควรได้มีการศึกษาวิจัยในส่วนของตัวแปรในด้านนี้ต่อไป ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นสิ่งที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์ โดยหากกลุ่มวัยรุ่นชายมีการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนหรือระหว่างการมีเพศสัมพันธ์น้อยลง แนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นชายจะใช้ถุงยางอนามัยก็จะเพิ่มมากขึ้น

4. ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัย

ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้เป็นของความเชื่อของวัยรุ่นที่มีต่อการใช้ถุงยางอนามัยในด้านเหตุผลในการใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนประกอบย่อยทั้ง 5 ด้านได้แก่ ความคาดหวังในทางลบ (Negative expectancies) การคุมกำเนิด (Contraception) คุณลักษณะของถุงยางอนามัย (Condom attributes) ความกังวลต่อผู้อื่น (Interpersonal worries) และการป้องกันโรค (Disease prevention)

จากการวิเคราะห์พบว่า ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง โดยมีอิทธิพลเป็นอันดับที่ 4 ในวัยรุ่นชายและอันดับที่ 3 ในวัยรุ่นหญิง (ตาราง 21) มีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงในระดับ .124 และ .125 ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นตัวอื่นให้คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มมีระดับใกล้เคียงกัน และมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (เครื่องหมายเป็นบวก) จึงอาจกล่าวได้ว่า หากกลุ่มวัยรุ่นมี “ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัย” มากขึ้น โดยคิดว่าการใช้ถุงยางอนามัยมีประโยชน์และทำให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสียกลุ่มวัยรุ่นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากกลุ่มวัยรุ่นมีความเชื่อที่ในการใช้ถุงยางอนามัยลดลง โดยคิดว่าการใช้ถุงยางอนามัยไม่มีประโยชน์และทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดีกลุ่มวัยรุ่นก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยน้อยลง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kegeles, Adler, & Irwin (1989) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความเชื่อและการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชาย ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชาย โดยกลุ่มวัยรุ่นชายส่วนหนึ่งที่มีความเชื่อว่า การใช้ถุงยางอนามัยเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี การมีเพศสัมพันธ์ได้อันจะส่งผลให้วัยรุ่นมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ แต่กลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังคงมีความเชื่อว่า การใช้ถุงยางอนามัยไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ได้ทั้งหมด และการใช้ถุงยางอนามัยยังทำให้ความรู้สึกสัมผัสขณะมีเพศสัมพันธ์ลดลงด้วยจึงมีความเป็นไปได้ที่กลุ่มตัวอย่างเหล่านั้นเลือกที่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lewis (2000) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงและปัจจัยป้องกันการติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นแอฟริกัน-อเมริกันทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยในระดับต่ำมีผลต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV นอกจากนี้ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยยังมีความสัมพันธ์กับความเชื่อเกี่ยวกับประโยชน์ทางสุขภาพจากการใช้ถุงยางอนามัย โดยวัยรุ่นที่มีความเชื่อว่า การใช้ถุงยางอนามัยสามารถป้องกันการติดเชื้อ HIV กับป้องกันการตั้งครรภ์ได้จะมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้น (Roger & Eliginzberg, 1992)

ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ เห็นได้จากงานวิจัยของนวลตา อาภาศัพท์กุล (2549) ที่ได้ศึกษาวิจัยในวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65.8 มีความเชื่อว่าการใช้ถุงยางอนามัยป้องกันโรคเอดส์หรือโรคทางเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 33.2 เชื่อว่าป้องกันการตั้งครรภ์ ทำให้วัยรุ่นมีการใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 47 ร้อยละ 30 ใช้ถุงยางอนามัยในบางครั้ง และร้อยละ 23 ไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยเลย ซึ่งกลุ่มที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยมีความเชื่อตรงกันคือคิดว่าการใช้ถุงยางอนามัยขัดขวางความเป็นธรรมชาติในการมีเพศสัมพันธ์และการไว้ใจคู่นอนคิดว่าคู่นอนจะไม่นำโรคมาริด และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของพรณี ภาณุวัฒน์สุข และรัตนา สำโรงทอง (2542) ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่น ร้อยละ 63.1 ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก โดยมีความเชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักเป็นสิ่งที่ปลอดภัยและให้เหตุผลว่าคู่รักเป็นคู่นอนที่ไว้ใจได้ นอกจากนี้ยังเชื่อว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักเป็นการป้องกันการสำส่อนทางเพศได้ดีที่สุด

อย่างไรก็ตามผลงานวิจัยครั้งนี้ได้ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของ Wulfert & Wan (1993) ที่ได้ทำการศึกษาในวัยรุ่นที่เป็นนักศึกษาชายและหญิงระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์ทางอ้อมกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย โดยอิทธิพลของความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยเป็นอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผ่านตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองใน

การใช้ถุงยางอนามัยไปยังพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย แต่ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย ผลการวิจัยที่แตกต่างกันนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุแตกต่างกัน ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการศึกษา และเวลาที่ต่างกันถึง 14 ปีจากงานวิจัยปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าการที่กลุ่มวัยรุ่นมีความเชื่อว่า คู่นอนของตนไม่นำโรคมาดิตตน ประกอบกับเมื่อผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลและสอบถามเพิ่มเติมกับวัยรุ่น (จำนวน 5 คน) เกี่ยวกับความคิดที่ว่าตนเองมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์มากน้อยเพียงใด พบว่ากลุ่มวัยรุ่นทุกคนตอบว่าเสี่ยงน้อย หรือไม่มีโอกาสติดเลย หรือตอบว่าการติดโรคเอดส์เป็นเรื่องที่ไกลตัวและโอกาสที่จะเกิดขึ้นกับตนคิดว่าคงไม่มี คำตอบดังกล่าวจึงมีข้อควรอภิปรายเพิ่มเติมกล่าวคือ ความคิดเหล่านี้จัดได้ว่าเป็นความเชื่อเข้าข้างตนเองของวัยรุ่นที่เรียกว่า การรับรู้ Invulnerability ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากอิทธิพลของความคิดขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม (Formal Operational) ที่มีต่ออารมณ์ของวัยรุ่นทำให้วัยรุ่นสามารถเปรียบเทียบสิ่งที่น่าจะเป็นความจริงกับตนเอง (The Adolescent and The Self) โดยวัยรุ่นจะมีเรื่องเฉพาะของตนเอง (Personal Fable) (เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์, 2549) เช่น วัยรุ่นชายมีความคิดว่าการติดเชื้อ HIV เป็นเรื่องที่ไกลตัวและคนอื่นเท่านั้นที่มีโอกาสติดเชื้อ HIV หรือวัยรุ่นหญิงคิดว่าคนอื่นเท่านั้นที่มีโอกาสตั้งครรภ์แต่ตนเองนั้นไม่มีวันที่จะตั้งครรภ์ ความคิดเช่นนี้จะทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงอย่างมาก ตลอดจนทำให้วัยรุ่นมีแนวโน้มสูงที่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ด้วย

ดังนั้นจากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปและแสดงให้เห็นในขั้นต้นถึงอิทธิพลของความเชื่อในการใช้ถุงยางอนามัยว่า มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ / ไม่ใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงได้ โดยอธิบายในเชิงทฤษฎีความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ (Theory of Health Belief Model) ของ Becker (1972) & Rosenstock (1966, 1988) ดังโมเดลข้างล่างนี้

ทั้งนี้หากจะมีการศึกษาในเชิงลึกควรมีการวิจัยเพื่อวิเคราะห์โมเดล โดยละเอียดอีกครั้งหนึ่งซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้

ภาพที่ 8 โครงสร้างการเกิดพฤติกรรมการใช้ / ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง ตามทฤษฎีความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ (Theory of Health Belief Model) ของ Becker (1972) & Rosenstock (1966, 1988)

5. เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย

เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์การใช้ถุงยางอนามัยทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง โดยมีอิทธิพลเป็นอันดับที่ 5 ในวัยรุ่นชาย และอันดับที่ 4 ในวัยรุ่นหญิง (ตาราง 21) มีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงในระดับ .113 และ .112 ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรต้นตัวอื่นให้คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มมีระดับใกล้เคียงกัน และมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (เครื่องหมายเป็นบวก) จึงอาจกล่าวได้ว่า ยิ่งกลุ่มวัยรุ่นมี “เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย” สูงหรือมีความรู้สึกในทางบวกมากเท่าไร กลุ่มวัยรุ่นก็มีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามยิ่งกลุ่มวัยรุ่นมีเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยน้อยลงหรือมีความรู้สึกในทางลบมากขึ้น กลุ่มวัยรุ่นก็มีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยน้อยลง โดยเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้เป็นในลักษณะของความรู้สึกในเชิงบวกและลบที่มีต่อการใช้ถุงยางอนามัย ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนประกอบย่อยทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ความไว้วางใจในคู่นอน (Relationship safety) การรับรู้ความเสี่ยง (Perceived risk) ผลกระทบระหว่างบุคคล (Interpersonal impact) ความปลอดภัย (Safety) ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ (Effect on sexual experience) และความสำส่อน (Promiscuity)

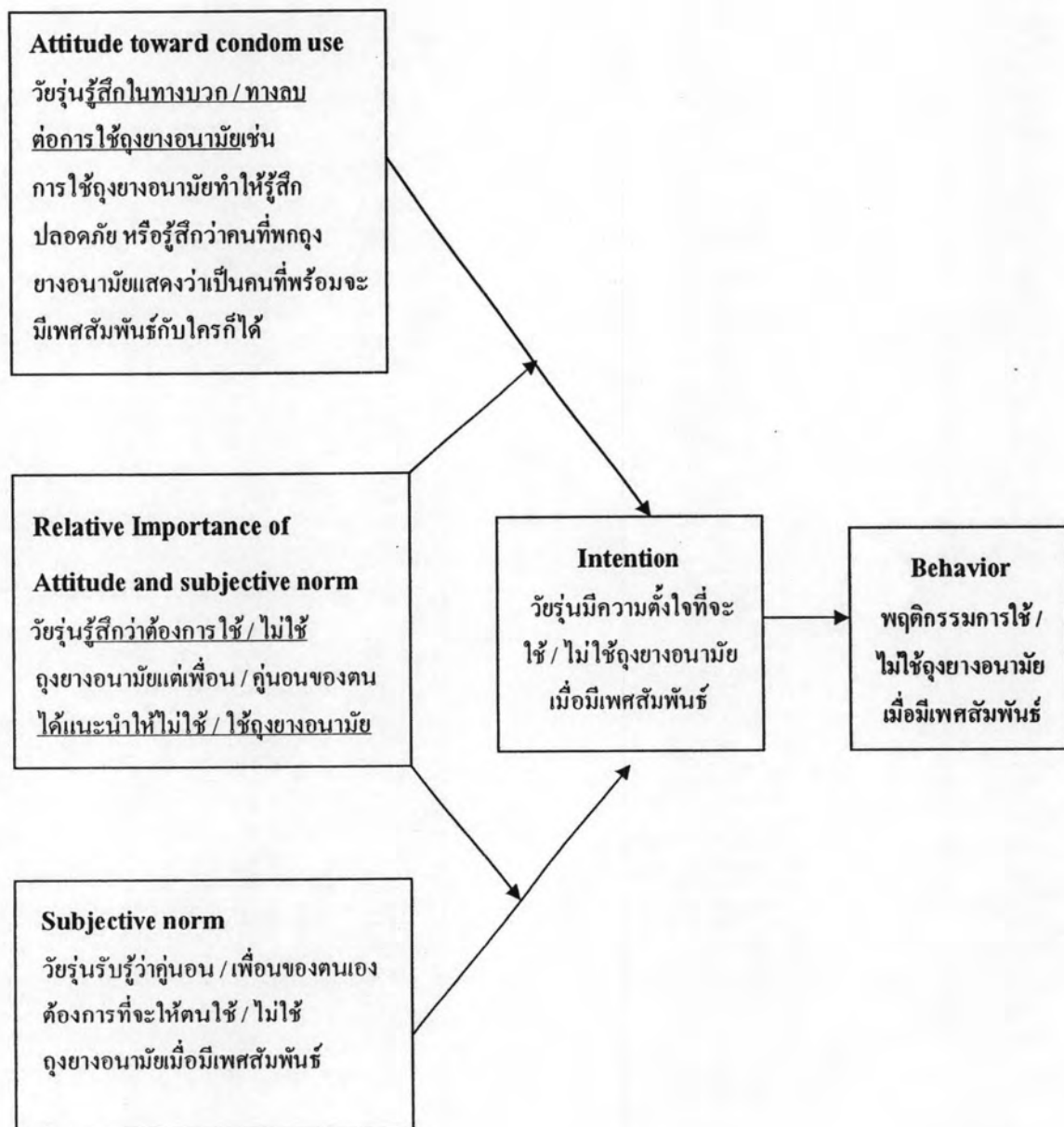
ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Basen & Parcel (1992) ที่ศึกษาพบว่าเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยและการรับรู้ถึงกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยสามารถอธิบายความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยได้ร้อยละ 19 และยังศึกษาวิจัยพบอีกว่า เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยและความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยมีความสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนคู่นอน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Lawrences (1993) แต่จะศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ของเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย ความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์ แหล่งการควบคุมทางสุขภาพ (Health Locus of Control) ความเจ็บป่วยจากการติดเชื้อ HIV (Vulnerability to HIV infection) และการรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนที่มีผลต่อการใช้ถุงยางอนามัย ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทั้ง 5 ตัวสามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยได้ร้อยละ 44 นอกจากนี้งานวิจัยของ Reitman, Lawrence, Jefferson, Alleyne, Brasfield, & Shirley (1996) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัยและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่นอเมริกัน และรายงานว่าวัยรุ่นที่มีเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยในเชิงบวกจะใช้ถุงยางอนามัยสม่ำเสมอกว่าวัยรุ่นที่มีเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยในเชิงลบ

ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยที่สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ งานวิจัยของศรีสุตา โกคา (2541) ที่ศึกษาพฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่กำหนดความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกัน

การติดเชื้อ HIV ของเด็กวัยรุ่นชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงคนรักและบรรทัดฐานของกลุ่มผู้ใกล้ชิดเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงคนรักเป็น ตัวการพยากรณ์ความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงคนรักเพื่อป้องกันการติดเชื้อ HIV ของเด็กวัยรุ่นชาย โดยที่เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงคนรักมีน้ำหนักในพยากรณ์ความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยมากกว่าบรรทัดฐานของกลุ่มผู้ใกล้ชิดเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงคนรัก และ 2 ปัจจัยนี้สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงคนรักได้ร้อยละ 28 ซึ่งเป็นไปในทางทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ Kantawang (1994) ที่ศึกษาในเด็กวัยรุ่นชายระดับอาชีวศึกษาที่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการทางเพศ ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยและประสบการณ์การไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงบริการทางเพศเป็นตัวพยากรณ์ความตั้งใจที่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงบริการทางเพศของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว นอกจากนี้งานวิจัยของกัลยา ลักษณ์เกียรติ สุภาพร สุริยะวงศ์ไพศาล และสมโภชน์ ป็องกัน (2549) ที่ทำการสำรวจพฤติกรรมทางเพศและการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รายงานว่าสาเหตุที่ไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์เป็นเพราะไม่ได้เตรียมถุงยางอนามัยไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัย โดยวัยรุ่นหญิงมีความรู้สึกว่าคุณชายที่พกถุงยางอนามัยไม่น่าคบในสัดส่วนที่สูงกว่าวัยรุ่นชายทำให้วัยรุ่นชายไม่กล้าพกถุงยางอนามัยและทำให้วัยรุ่นหญิงมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV มากขึ้น

ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปและแสดงให้เห็นในขั้นต้นถึงอิทธิพลของเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยว่า มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้/ไม่ใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงได้ โดยอธิบายในเชิงทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Ajzen & Fishbein (1980) ดังโมเดลในหน้าถัดไป

ทั้งนี้หากจะมีการศึกษาในเชิงลึกควรมีการวิจัยเพื่อวิเคราะห์โมเดล โดยละเอียดอีกครั้งหนึ่งซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้

ภาพที่ 9 โครงสร้างการเกิดพฤติกรรมการใช้ / ไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Ajzen & Fishbein (1980)

6. การควบคุมดูแลของพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่น

การควบคุมดูแลของพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่นเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์การใช้ถุงยางอนามัยทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง โดยมีอิทธิพลเป็นอันดับที่ 6 ในวัยรุ่นชายและลำดับสุดท้ายในวัยรุ่นหญิง (ตาราง 21) มีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงในระดับ .110 และ .089 ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรต้นตัวอื่นให้คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรการควบคุมดูแลของพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่นที่มีต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นทั้ง 2 กลุ่มมีระดับใกล้เคียงกัน และมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (เครื่องหมายเป็นบวก) จึงอาจกล่าวได้ว่า หากกลุ่มวัยรุ่นรับรู้ถึง “การควบคุมดูแลของพ่อแม่” เพิ่มมากขึ้น แนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นจะใช้ถุงยางอนามัยก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย ในทางกลับกันหากกลุ่มวัยรุ่นรับรู้ถึงการควบคุมดูแลของพ่อแม่ลดน้อยลง แนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นจะใช้ถุงยางอนามัยก็จะลดน้อยลงด้วย โดยการควบคุมดูแลของพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่น ที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นในลักษณะของการที่วัยรุ่นรับรู้ว่าคุณแม่เอาใจใส่ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะกิจกรรมของวัยรุ่นเองหรือกิจกรรมของวัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อน ตลอดจนมีกฎเกณฑ์ให้ลูกวัยรุ่นปฏิบัติตามเมื่อต้องออกไปข้างนอกบ้านในตอนค่ำ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนประกอบย่อยทั้ง 3 ด้านได้แก่ ด้านกฎระเบียบของบ้าน ด้านการรับรู้กิจกรรมของลูก ด้านพ่อแม่สนใจในกิจกรรมของลูกและเพื่อน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Baker, Rosenthal, Leonhardt, Kollar, Succop, Burklow, & Biro (1999) ที่ได้ทำการศึกษาในวัยรุ่นหญิง ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมดูแลของพ่อแม่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นหญิง โดยการรับรู้ถึงการควบคุมดูแลของพ่อแม่จะส่งเสริมให้วัยรุ่นหญิงมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงน้อยลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Romer, Small, Luster, Metzler, Benda, & Xiaoming (1994, 1997, 1999, 2000) ที่รายงานว่าคุณค่าของการควบคุมดูแลของพ่อแม่มีความเกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยของวัยรุ่นหญิง เช่น การมีจำนวนคู่นอนน้อยหรือมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Diclemente, Wingood, Crosby, Sionean, Cobb, Harrington, Davies, hook, & Oh (2001) ที่รายงานว่า วัยรุ่นหญิงที่มีการรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่ต่ำมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และมีจำนวนคู่นอนหลายคน นอกจากนี้งานวิจัยของ Wight, Williamson, & Henderson (2005) ซึ่งเป็นการศึกษาในระยะยาวในกลุ่มวัยรุ่นสก็อตแลนด์ทั้งเพศชายและเพศหญิงพบว่า วัยรุ่นหญิงที่รับรู้ว่าคุณแม่มีการควบคุมดูแลตนเองน้อยมักจะมีจำนวนคู่นอนหลายคน และมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยน้อยด้วย

จะเห็นได้ว่างานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น ผลงานวิจัยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่กับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเฉพาะวัยรุ่นหญิง แต่ผลงานวิจัย ในครั้งนี้ยังพบความสัมพันธ์ดังกล่าวในวัยรุ่นชายด้วย ซึ่งงานวิจัยที่ค้นพบและสอดคล้องกับผลการวิจัย เห็นได้จากงานวิจัยของ Lewis (2000) โดยได้ศึกษาวิจัยถึงพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยที่เสี่ยงและปัจจัย ป้องกัน กลุ่มตัวอย่างคือวัยรุ่นแอฟริกัน - อเมริกันทั้งชายและหญิง ผลงานวิจัยพบว่าหน้าที่พ่อแม่ ควบคุมดูแลลูกวัยรุ่นสามารถทำให้ลูกวัยรุ่นมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นได้ และเป็นไปใน ทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ Li, Stanton, & Feigelman (2000) ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นชายและวัยรุ่น หญิงที่มีการรับรู้การควบคุมดูแลของพ่อแม่มากจะส่งผลให้มีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มมากขึ้น

สำหรับในประเทศไทยยังไม่พบการศึกษาวิจัยในตัวแปรดังกล่าวนี้ ดังนั้นผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถชี้ให้เห็นถึงภาพที่ชัดเจนขึ้นว่า การที่วัยรุ่นรับรู้ถึงการควบคุมดูแลของพ่อแม่ เป็นปัจจัยที่ สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ควรคำนึงถึงอย่างมากในเรื่องของการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่นไทย โดยการควบคุมดูแลของพ่อแม่จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดไม่อาจประเมิน ได้จากการควบคุมดูแลในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว แต่จะต้องพิจารณาให้ครบทุกด้านไม่ว่าจะ เป็นด้านกฎระเบียบของบ้าน ด้านการรับรู้กิจกรรมของลูก ด้านความสนใจในกิจกรรมของลูกและ เพื่อน และยิ่งไปกว่านั้นคือ พ่อแม่ควรมีการพูดคุยสร้างความเข้าใจกับลูกวัยรุ่นในรูปแบบที่เป็น กันเองและมีเหตุผลมากกว่าการออกคำสั่งหรือบังคับ การควบคุมดูแลนั้นควรจะเป็นไปในลักษณะ ของกฎเกณฑ์ร่วมกันเพื่อจะทำให้ลูกวัยรุ่นรับรู้ถึงการควบคุมดูแลของพ่อแม่ในลักษณะที่ดี รับรู้ว่าการ ควบคุมดูแลของพ่อแม่ไม่ได้เป็นการบังคับหรือเป็นการก้าวท้าวในความเป็นอิสระและความเป็น ส่วนตัวของวัยรุ่น หากพ่อแม่ทำได้เช่นนั้นวัยรุ่นก็จะยอมรับและรับรู้ที่จะปฏิบัติตามการควบคุมดูแล ของพ่อแม่ได้อย่างราบรื่นซึ่งจะส่งผลให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ลดลงได้

7. การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นตามการรับรู้ของวัยรุ่น

จากผลการวิเคราะห์พบว่า การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นตามการรับรู้ของวัยรุ่นเป็นตัวแทนที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเป็นอันดับที่ 5 (ตาราง 21) โดยมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยได้เฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นหญิงเท่านั้น มีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นหญิงเท่ากับ .099 เมื่อควบคุมตัวแปรต้นตัวอื่นให้คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดอิทธิพลของตัวแปรการสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นตามการรับรู้ของวัยรุ่นมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (เครื่องหมายเป็นบวก) จึงอาจกล่าวได้ว่า หากกลุ่มวัยรุ่นหญิงรับรู้ถึง “การสื่อสารในเรื่องเพศกับพ่อแม่” เพิ่มมากขึ้น แนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นหญิงจะใช้ถุงยางอนามัยก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย ในทางกลับกันหากกลุ่มวัยรุ่นหญิงรับรู้ถึงการสื่อสารในเรื่องเพศกับพ่อแม่น้อยลง แนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นหญิงจะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ก็จะลดน้อยลงด้วย โดยการสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่ตามการรับรู้ของวัยรุ่นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำศึกษาตามแนวคิดของ Jaccard (1995) ซึ่งมีแนวคิดว่าการสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นนั้นเป็นส่วนหนึ่งในด้านปัจจัยของครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น และเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมใน 5 มิติ อันได้แก่ ขอบเขตของการสื่อสาร ลักษณะท่าทางในการสื่อสาร เนื้อหาของเรื่องเพศ ระยะเวลา และบรรยากาศ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Fox & Inazu (1980) ซึ่งศึกษาพบว่าลูกวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะสื่อสารในเรื่องเพศกับพ่อแม่มากกว่าลูกวัยรุ่นชาย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Dilorio, Kelley, & Hockenberry (1999) ที่ทำการวิจัยพบว่า วัยรุ่นหญิงที่มีการพูดคุยในเรื่องเพศกับพ่อแม่บ่อยครั้งทำให้มีความเป็นไปได้น้อยในการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยง วัยรุ่นหญิงจะมีคู่นอนน้อย ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และการพูดคุยในเรื่องเพศกับพ่อแม่บ่อยครั้งยังส่งผลให้วัยรุ่นหญิงมีพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ถ้าพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นหญิงมีการสื่อสารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการชะลอเวลาในการมีเพศสัมพันธ์ไม่ทำให้มีเพศสัมพันธ์เร็วเกินไปก็จะสามารถป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงของวัยรุ่นหญิง โดยสามารถป้องกันการเป็นโรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์ได้ (Katherine, 2002)

อย่างไรก็ตามจากผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้เห็นได้ว่า การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นตามการรับรู้ของวัยรุ่นเป็นปัจจัยที่ไม่มีมีความสัมพันธ์และไม่มีอำนาจในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชาย ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ Miller (2000) ที่ทำการศึกษาทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงพบว่า การที่ครอบครัวให้ความรักความอบอุ่น มีความใกล้ชิดกัน บิดามารดาและบุตรมีการสื่อสารที่ศิกลายในครอบครัวส่งผลให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ลดลง

วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรช้าลง มีจำนวนคู่นอนน้อยลง และมีการใช้การคุมกำเนิดมากขึ้น ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ Lewis (2000) ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นสามารถลดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงของลูกวัยรุ่นได้ทั้งหญิงและชาย

ทั้งนี้ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปในลักษณะที่ว่า ในสังคมไทยวัยรุ่นหญิงมีความเป็นไปได้ที่จะสื่อสารในเรื่องเพศกับพ่อแม่มากกว่าวัยรุ่นชายและผลงานวิจัยดังกล่าวในข้างต้นที่ศึกษาพบความสัมพันธ์ในวัยรุ่นชาย อาจเป็นเพราะทำการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงในหลายพฤติกรรม เช่น จำนวนคู่นอน การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การใช้การคุมกำเนิด ซึ่งไม่ได้ศึกษาในส่วนของพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ที่มีการระบุอย่างชัดเจนว่าหมายถึง “พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย” หรืออาจมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมเนื่องจากว่ายังไม่พบงานวิจัยในประเทศไทยที่ชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นชายมีความสัมพันธ์และมีอำนาจในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชายได้นอกจากนี้งานวิจัยในประเทศไทยที่ได้ทำการศึกษาวัยรุ่นเกี่ยวกับตัวแปรนี้ยังมีน้อย โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการศึกษาในเรื่องของการละเว้นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร หรือความตั้งใจที่จะมีเพศสัมพันธ์และไม่มีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นมากกว่าที่จะศึกษาในเรื่องของพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย

ในขั้นนี้เห็นได้ว่า ผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นข้อค้นพบเพิ่มเติมสำหรับงานวิจัยในประเทศไทยที่ว่า การสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยได้เฉพาะในวัยรุ่นหญิง ซึ่งงานวิจัยที่ค้นพบและเกี่ยวข้องกับผลการวิจัยครั้งนี้เห็นได้จากงานวิจัยของนวลตา อากาศพะกุล (2549) ที่ได้ทำการเสวนากลุ่มกับกลุ่มวัยรุ่นทั้งชายและหญิง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้ครูและพ่อแม่มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในปัญหาเรื่องเพศ ควรให้ความกระจ่างในเรื่องนี้และหาทางออกในช่องทางที่ถูกต้องให้แต่อาจเป็นเพราะสังคมไทยยังมองเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องปกปิดและพ่อแม่อาจไม่มีความสามารถในการถ่ายทอดในเรื่องเพศให้กับลูกทั้ง ๆ ที่ได้มีการศึกษาพบว่าคนทั่วโลกร้อยละ 83 เห็นว่าวัยรุ่นควรได้รับการปูพื้นฐานเรื่องเพศศึกษาตั้งแต่ก่อนอายุ 14 ปี และช่วงอายุ 10 - 11 ปีเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมที่จะเริ่มเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว (Sonenstein & Pleck, 1992) แต่ในประเทศไทยกลับพบว่ามีเพียงร้อยละ 56 ที่เห็นควรให้วัยรุ่นเรียนรู้เรื่องเพศตั้งแต่ก่อนอายุ 14 ปี และมีถึงร้อยละ 22 ที่เห็นว่าอายุที่เหมาะสมที่วัยรุ่นควรจะเรียนรู้เรื่องเพศคือ 15 ปีขึ้นไป (นวลตา อากาศพะกุล, 2549) ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงสำหรับการป้องกันการติดเชื้อ HIV ในกลุ่มวัยรุ่นอย่างยิ่งเพราะผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า ช่วงอายุ 10 - 11 ปีเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมที่วัยรุ่นจะเริ่มเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากวัยรุ่นจำนวนหนึ่งเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกแล้วในช่วงอายุนี้ นอกจากนี้จำนวนของวัยรุ่นที่มี

เพศสัมพันธ์ครั้งแรกในช่วงอายุก่อนวัยรุ่นมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หากวัยรุ่นยังไม่มี การเรียนรู้ใน เรื่องเพศ ไม่รู้จักวิธีการป้องกัน และถ้าวัยรุ่นต้องมีเพศสัมพันธ์ก็อาจเป็นไปได้ว่าวัยรุ่นจะมีโอกาสติด เชื้อ HIV เมื่อต้องมีเพศสัมพันธ์ในครั้งแรกได้

ดังนั้นผลจากการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้จึงเป็นสิ่งที่เน้นย้ำว่า พ่อแม่ควรมีส่วนสำคัญใน การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศ มีการสื่อสารพูดคุยในเรื่องเพศกับลูกวัยรุ่น เพราะจะเป็นการช่วยให้ วัยรุ่นมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น นั่นหมายถึงการสร้างเกราะป้องกันการติดเชื้อ HIV จากการมีเพศสัมพันธ์ให้กับวัยรุ่น อีกทั้งควรมีการสื่อสารให้ครอบคลุมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็น เป็น ขอบเขตของการสื่อสาร ลักษณะท่าทางในการสื่อสาร เนื้อหาของเรื่องเพศ ระยะเวลา และ บรรยากาศ นอกจากนี้พ่อแม่ควรมีการสื่อสารแบบเปิด (Open communication) และมีรูปแบบการ ตอบสนอง (Responsive manner) ต่อลูกวัยรุ่นอย่างดี สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสนับสนุนให้ลูกวัยรุ่นมีการ พุดคุยกับคุณอนของคนที่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์มากขึ้นด้วย แต่ถ้าวัยรุ่นไม่มีการ สื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่ กลุ่มเพื่อนจะเข้ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของ วัยรุ่น โดยวัยรุ่นจะรับรู้ถึงบรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนในการใช้ถุงยางอนามัย หากกลุ่มเพื่อน สนับสนุนให้ใช้ถุงยางอนามัยจะส่งผลให้วัยรุ่นมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ แต่ถ้าหากกลุ่ม เพื่อนไม่มีการสนับสนุนให้ใช้ถุงยางอนามัยจะทำให้วัยรุ่นไม่มีการใช้ถุงยางอนามัยได้ (Whitaker, Miller, May, & Levin, 2006) การสื่อสารในเรื่องเพศของพ่อแม่จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่มีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น อย่างไรก็ตามพ่อแม่ส่วนใหญ่มักคาดหวังกว่เรื่องเพศศึกษาน่าจะเป็น หน้าที่ของครูที่จะต้องรับผิดชอบในการให้ความรู้แก่วัยรุ่น ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วพ่อแม่และคนใน ครอบครัวจะเป็นผู้ให้กำลังใจและเป็นที่ยิ่งใหญ่ให้แก่วัยรุ่นได้ดีที่สุด (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2550)

โดยสรุปแล้วถึงแม้ว่าตัวแปรด้านนี้จะมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการ ใช้ถุงยางอนามัยได้เฉพาะในวัยรุ่นหญิงไทย แต่ก็ไม่ควรปล่อยปละละเลยที่จะไม่คำนึงถึงวัยรุ่นชาย เนื่องจากวัยรุ่นชายยังใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ในจำนวนที่ไม่มากและไม่สม่ำเสมอซึ่งจะทำให้ วัยรุ่นมีโอกาสติดเชื้อ HIV จากการมีเพศสัมพันธ์ได้เป็นประการแรก ส่วนประการที่ 2 คือ กลุ่มเพื่อน เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชายมากกว่าพ่อแม่ซึ่งจะได้ อภิปรายผลในตัวแปรต่อจากนี้ พ่อแม่ผู้ปกครองจำเป็นต้องให้ความสนใจ เอาใจใส่ ให้ความรู้เรื่อง เพศกับวัยรุ่น ไม่ควรมองข้ามเรื่องเพศแต่ควรทำให้เป็นเรื่องธรรมชาติ ไม่ใช่เรื่องสกปรก อนาคต สามารถนำมาพูดคุยปรึกษาได้เหมือนเรื่องอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะทำให้วัยรุ่นผ่อนคลายและกล้าพูด กล้าถาม กล้าเปิดใจเกี่ยวกับข้อสงสัยในเรื่องเพศมากขึ้นและที่สำคัญคือ พ่อแม่ควรเป็นที่ปรึกษาที่ดี

และให้คำตอบที่เหมาะสมกับวัยและการรับรู้ของวัยรุ่น ซึ่งจะช่วยลดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่น และช่วยให้วัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะใช้ถุงยางอนามัยมากขึ้น

8. การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน

จากผลการวิเคราะห์พบว่า การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเป็นอันดับสุดท้าย (ตาราง 21) โดยมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยได้เฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นชายเท่านั้น มีขนาดอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นชายเท่ากับ .097 เมื่อควบคุมตัวแปรต้นตัวอื่นให้คงที่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขนาดอิทธิพลของ ตัวแปรการรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนมีทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (เครื่องหมายเป็นบวก) และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วน ของคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นชาย (ตาราง 15) พบว่ามีข้อที่ควรพิจารณาในการอภิปรายผลเนื่องจากคะแนนการรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนเป็นคะแนนที่ต้องพิจารณาเครื่องหมายบวกและลบของคะแนนประกอบด้วยโดย

คะแนนบวก หมายถึง วัยรุ่นชายมีแรงจูงใจต่ำ ที่จะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อน

คะแนนลบ หมายถึง วัยรุ่นชายมีแรงจูงใจสูง ที่จะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อน

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า หากกลุ่มวัยรุ่นชายมี “การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อน” สูง (คะแนนติดลบมากขึ้น) แนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นชายจะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อนก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย ในทางกลับกันหากกลุ่มวัยรุ่นชายมีการรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนต่ำ แนวโน้มที่กลุ่มวัยรุ่นชายจะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อนก็จะลดน้อยลง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kegeles, Adler, & Irwin (1989) ที่ศึกษาพบว่า เด็กวัยรุ่นชายจะมีความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกันนิยมใช้ถุงยางอนามัยอย่างแพร่หลาย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Adler, Kegeles, Irwin, & Wibleman (1990) ซึ่งพบว่า บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการใช้ถุงยางอนามัยมีอิทธิพลต่อความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นเพศชายเท่านั้น และสามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ของเด็กวัยรุ่นชายได้ร้อยละ 25 ตลอดจนงานวิจัยของ Diclemente, Lodico, Grinstead, Harper, Rickman, Evans, & Coates (1996) ที่รายงานไว้ว่า วัยรุ่นชายรับรู้บรรทัดฐาน

ของกลุ่มเพื่อนและมีการใช้ดูยางอนามัยตามความคาดหวังของเพื่อนมากกว่าวัยรุ่นหญิง และการรับรู้บรรทัดของกลุ่มเพื่อนไม่สามารถอธิบายความแปรปรวนในพฤติกรรมการใช้ดูยางอนามัยของวัยรุ่นหญิงได้ (Lawrences, 1993)

นอกจากนี้งานวิจัยของ Shafer & Boyer (1991) ยังพบว่า การรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การละเลยในการใช้ดูยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ของกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Whitaker & Miller (2000) ที่ได้ทำการศึกษาพบว่า การรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนในเรื่องของการใช้ดูยางอนามัยมีผลต่อพฤติกรรมการใช้ดูยางอนามัยของวัยรุ่นทั้งชายและหญิง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Whitaker, Miller, May, & Levin (2006) ที่พบว่ากลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการใช้ดูยางอนามัยของวัยรุ่นทั้งชายและหญิงหากกลุ่มเพื่อนมีการสนับสนุนให้ใช้ดูยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์วัยรุ่นก็จะมีแรงจูงใจในการใช้ดูยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อน

จากผลงานวิจัยที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ดูยางอนามัยได้ทั้งในวัยรุ่นหญิงด้วย อาจเป็นเพราะว่าเป็นการศึกษาในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งงานวิจัยในประเทศไทยที่สอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้เห็นได้จากงานวิจัยของ กอบกาญจน์ มัทธโน (2539) ซึ่งทำการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการใช้ดูยางอนามัยของนักเรียนอาชีวศึกษาชายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้ดูยางอนามัยของเพื่อนสนิท และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของศรีสุดา โกลา (2541) แต่จะศึกษาวิจัยในนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ผลการวิจัยพบว่า บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนเกี่ยวกับการใช้ดูยางอนามัยเป็นตัวการพยากรณ์ความตั้งใจที่จะใช้ดูยางอนามัยกับหญิงคนรักเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีเพศสัมพันธ์กับหญิงคนรักได้ หรืออีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะพฤติกรรมการใช้ดูยางอนามัยเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างเป็นส่วนตัวสูงสำหรับวัยรุ่นหญิง โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงไทยที่อาจจะไม่ค่อยกันในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนของตนมากเท่าวัยรุ่นชาย กลุ่มเพื่อนจึงไม่ได้เป็นกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ดูยางอนามัยของวัยรุ่นหญิงมากนักแต่บุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ดูยางอนามัยน่าจะเป็น “คู่นอน” มากกว่า (ฉันทนันท์ คงคาหลวง, 2548) หรือเนื่องจากวัยรุ่นหญิงมีการพูดคุยในเรื่องเพศกับพ่อแม่มากกว่าวัยรุ่นชาย (พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของคะแนนเฉลี่ยของการสื่อสารในเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นพบว่า วัยรุ่นชายมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 60.88 และวัยรุ่นหญิงมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 69.42) (ตาราง 15 และตาราง 18) กลุ่มเพื่อนจึงไม่มีอิทธิพลต่อการใช้ดูยางอนามัยของวัยรุ่นหญิงมากนัก ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนเปรียบเทียบระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง (วัยรุ่นชายมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ -23.73 และวัยรุ่นหญิงมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ -15.39) (ตาราง 15 และตาราง 18) พบว่า คะแนนการรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนในวัยรุ่นหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าวัยรุ่นชาย

(คิดลบน้อยกว่า) นั่นคือ วัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะมีแรงจูงใจต่ำกว่าวัยรุ่นชายในการใช้ถุงยางอนามัย เมื่อมีเพศสัมพันธ์ตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อน ซึ่งในทางกลับกันการที่วัยรุ่นชายมีการพูดคุยในเรื่องเพศกับพ่อแม่บ่อยกว่าวัยรุ่นหญิง และกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นชายจะเป็นกลุ่มเพื่อนมากกว่าคู่นอน การรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อนจึงมีผลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นชายแต่ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นหญิง นอกจากนี้ยังได้มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า วัยรุ่นหญิงจะรู้ว่าเพื่อนของตนใช้ถุงยางอนามัยและต้องการให้ตนใช้ถุงยางอนามัยแต่เมื่อตนมีเพศสัมพันธ์จริง ๆ กลับไม่มีการใช้ถุงยางอนามัยตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อนแต่อย่างใด (Shrier, Goodman, & Emans, 1999)

ในขั้นนี้สามารถแสดงให้เห็นถึงข้อสรุปที่ชัดเจนขึ้นของงานวิจัยในประเทศไทยที่มีการศึกษาวิจัยในตัวแปรด้านนี้ไม่มากนัก โดยผลการวิจัยครั้งนี้เป็นสิ่งที่เน้นย้ำว่าการรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มเพื่อนมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยได้เฉพาะวัยรุ่นชาย หากกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นชายมีการสนับสนุนให้ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ วัยรุ่นชายก็จะมีแรงจูงใจสูงในการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ตามความคาดหวังของกลุ่มเพื่อน และถึงแม้ว่าการรับรู้บรรทัดฐานของกลุ่มไม่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในวัยรุ่นหญิงได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ากลุ่มเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับวัยรุ่นหญิงเลย ดังนั้นหากจะส่งเสริมให้วัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ก็ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งอาจจะจัดกิจกรรมในรูปแบบของ “เพื่อนเตือนเพื่อน” ถึงพิษภัยจากการไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ หรือรณรงค์ว่าเป็นความ “เท่” ที่กลุ่มวัยรุ่นจะใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง

อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวแปรที่ไม่มีอำนาจในพยากรณ์การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem) และ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์

ทั้งนี้ได้มีงานวิจัยที่สนับสนุนผลงานวิจัยครั้งนี้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีอำนาจพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นทั้งชายและหญิงดังนี้ Macdonald & Martinean (2002) ได้ทำการวิจัยพบว่า สภาวะทางอารมณ์ (Mood) เป็นตัวกลางความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย โดยวัยรุ่นที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำและมีสภาวะทางอารมณ์ในด้านลบจะมีแนวโน้มที่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์มากกว่าวัยรุ่นที่มีสภาวะทางอารมณ์ในด้านบวก ในทางตรงกันข้ามหากวัยรุ่นที่มีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ถึงแม้จะมีสภาวะทางอารมณ์ในด้านลบหรือด้านลบก็ไม่ได้มีความแตกต่างกันในพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย และงานวิจัยของ Salazar (2005) ยังศึกษาวิจัยพบอีกว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นหญิงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในลักษณะที่เป็นตัวส่งผ่านความสัมพันธ์ โดยหากวัยรุ่นหญิงมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีความเป็นไปได้ที่วัยรุ่นหญิงจะมีเจตคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยในทางบวก ซึ่งทำให้วัยรุ่นหญิงมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และการมีระดับการเห็นคุณค่าในตนเองสูงเป็นส่วนทำให้วัยรุ่นหญิงสามารถเจรจาต่อรองเพื่อที่จะใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี และมีความถี่ในการสื่อสารกับคู่นอนและครอบครัวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้งานวิจัยของ Robinson & Frank (2004) ได้ศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างระดับการเห็นคุณค่าในตนเองกับการใช้หรือไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง

จะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองอาจไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย แต่เป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยกับตัวแปรตัวอื่น ๆ ดังที่ได้กล่าวมาซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้การเห็นคุณค่าในตนเองอาจเป็นตัวแปรส่งผ่านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยกับตัวแปร 9 ตัวที่เหลือ จึงทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีอำนาจพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงในงานวิจัยครั้งนี้ และอีกประการหนึ่งยังได้มีการศึกษาพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพที่มีความเฉพาะ (Specific Health Behavior) ดังเช่นกรณีของพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย (Muhlenkamp & Sayles, 1986) และการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้เป็นตัวพยากรณ์ที่น่าเชื่อถือได้หากจะใช้เป็นตัวพยากรณ์พฤติกรรมดังกล่าว (Abel, Adam & Stevenson, 1994, 1996; Langer & Tubman, 1997 cited in Macdonald & Martinean, 2002) ซึ่งในการศึกษาดังนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ของวัยรุ่น โดยได้ศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยเท่านั้น จึงเป็นไปได้ว่าหากมีการศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวในลักษณะที่กว้างขึ้นเช่น

ศึกษาในเรื่องจำนวนคู่นอน ประเภทของคู่นอน หรือการคุมกำเนิดอื่น ๆ เป็นต้น การเห็นคุณค่าในตนเองอาจจะสามารถพยากรณ์การมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ในเชิงกว้างเหล่านั้นได้

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ยังขัดแย้งกับงานวิจัยในประเทศไทยเห็นได้จากงานวิจัยของพูนสุข ช่วยทอง เจตน์สันติ แสงสุวรรณ และอนงค์นาฏ เหลี่ยมสมบัติ (2541) ที่ทำการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวางศึกษาความแตกต่างของการเห็นคุณค่าในตนเอง การเผชิญปัญหากับการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการเกิดโรคเอดส์ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและมีการเผชิญปัญหาในระดับที่ต่ำจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้ดี โดยมีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และกลุ่มตัวอย่างที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันจะมีการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์แตกต่างกันด้วย ส่วนในงานวิจัยของฉัตรนันท์ คงคาหลวง (2548) ได้ทำการศึกษาถึงเหตุผลของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ขาดการป้องกันจากการติดเชื้อ HIV เช่นกัน แต่จะศึกษาในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นด้วย ผลการวิจัยพบว่าการเห็นคุณค่าในตนเองของสตรีมีความสัมพันธ์ทางลบกับการยอมรับความใจคู่นอนถาวร และการยอมรับความใจคู่นอนชั่วคราวในการไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์

อาจกล่าวได้ว่าผลงานวิจัยของพูนสุข ช่วยทองและคณะ (2541) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างของการเห็นคุณค่าในตนเอง ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหาและการปฏิบัติตัวต่อการป้องกันโรคเอดส์ซึ่งมีผลต่อการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ในอันดับต่อมา โดยไม่ได้ทำการศึกษาถึงความแตกต่างโดยตรงระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ และงานวิจัยที่ได้กล่าวถึงมาของฉัตรนันท์ คงคาหลวง (2548) เห็นได้ว่าผู้วิจัยดังกล่าวได้ศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ของการเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยและศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างจากงานวิจัยชิ้นนี้ อีกทั้งการที่การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยนั้นไม่ได้หมายความว่า การเห็นคุณค่าในตนเองจะมีอำนาจการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยด้วย ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จึงสามารถชี้ให้เห็นว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีอำนาจการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยทั้งในกลุ่มวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง แต่ถ้าหากจะศึกษาในตัวแปรนี้ควรศึกษาในลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นตัวส่งผ่านความสัมพันธ์หรือตัวกลางส่งผ่านความสัมพันธ์จากตัวแปรที่มีความสำคัญต่าง ๆ ไปสู่พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัย โดยอาจศึกษาในรูปแบบของโมเดลเชิงโครงสร้างในรูปแบบบรรจบหรือโมเดลเชิงโครงสร้างในรูปแบบลำดับขั้น ซึ่งสามารถทำให้มองเห็นภาพรวมของตัวแปรต่าง ๆ ในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นได้ชัดเจนขึ้น

ในส่วนของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ได้มีงานวิจัยที่สนับสนุนผลงานวิจัยครั้งนี้ว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่มีอำนาจพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นทั้งชายและวัยรุ่นหญิงดังนี้ Werdelin, Misfeld, Melbye, & Olsen (1992) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์และการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนในกรีนแลนด์ ผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้ว่านักเรียนจะได้รับความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ที่ดีแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าจะทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ โดยพบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์เป็นอย่างดีแต่นักเรียนชายเพียงร้อยละ 29 และนักเรียนหญิงเพียงร้อยละ 24 เท่านั้นที่รายงานว่ามีการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Engquist & Pacel (1992) ที่ทำการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในรัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่าวัยรุ่นที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์ดีหรือไม่ดีไม่ได้มีความแตกต่างกันในการใช้ถุงยางอนามัยและในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ Shrier & Goodman (1999) ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่น

ส่วนในประเทศไทยได้มีงานวิจัยที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้ เห็นได้จากงานวิจัยของอัญชลี สิงหสุต (2534) ที่ได้ศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติกับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ HIV ของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ไม่ว่าความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนจะมีมากน้อยเพียงใดก็ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อ HIV ของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว และยังได้มีการศึกษาวิจัยพบว่าวัยรุ่นตอนปลายทั้งชายและหญิงยังคงมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกันคือไม่ใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์ทั้ง ๆ ที่มีระดับความรู้ในเรื่องโรคเอดส์เป็นอย่างดี (ณัฐนันท์ คงคาหลวง, 2548 ณัฐฎพงษ์จันทร์อยู่, 2546)

ดังนั้นผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้จึงชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์ไม่ได้เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่น แต่ไม่ได้หมายความว่าความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์จะไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นเลยดังงานวิจัยของงานวิจัยของนวลตา อากาศพะกุล (2549) ที่ได้ทำการสัมภาษณ์และเสวนากลุ่มในวัยรุ่นอายุระหว่าง 13 - 23 ปี จำนวน 20 คน เป็นวัยรุ่นชาย 12 คนและวัยรุ่นหญิง 8 คน ผลการสัมภาษณ์และเสวนากลุ่มพบว่า เหตุผลของการไม่ใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์คือวัยรุ่นขาดการได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคเอดส์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่าไม่ควรที่จะละเลยและไม่ให้ความสำคัญกับปัจจัยนี้เพราะถึงวัยรุ่นไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ วัยรุ่นจะยังไม่ทราบถึงวิธีการรับเชื้อ และแนวทางการป้องกันเกี่ยวกับโรคเอดส์ อันส่งผลให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์มากขึ้น ทั้งนี้หากจะทำการศึกษาวัยวิจัยในตัวแปรนี้ต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยในลักษณะความสัมพันธ์ที่เป็นรูปแบบของโมเดลเชิงโครงสร้างในรูปแบบบรรณาบ

หรือ โมเดลเชิงโครงสร้างในรูปแบบลำดับชั้นซึ่งทำให้เห็นภาพรวมในการพยากรณ์พฤติกรรมการใช้
ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นได้มากขึ้น